

До 20-річчя НАПрН України

Національна академія
правових наук України –
флагман розвитку вітчизняної
правової науки

В. Я. Тацій

президент Національної академії правових наук
України, академік НАН України

Розвиток науки та ефективне використання результатів наукової діяльності є основою для формування правової демократичної держави. Розуміння урядом необхідності використання у своїй діяльності наукових розробок та досягнень у галузі державно-правової науки, максимального впровадження результатів наукових досліджень у практику стало причиною створення Академії правових наук України. За двадцять років, що пройшли з часу її заснування як вищої наукової установи України в галузі держави і права зі статусом самоврядної організації, Академія правових наук не лише відбулася, а й утвердилася. Завдяки плідній та самовідданій праці наших науковців в Україні добре знають Академію, якій належить визначальна роль у подоланні роз'єднаності та відокремленості правових досліджень, забезпеченні їх координації і взаємоузгодженості, формуванні пріоритетних напрямків у галузі правових досліджень.

На початку 90-х років не лише науковці, а й суспільство були незадоволені

ні темпами й рівнем проведення правової реформи, станом законності та правопорядку в Україні. Роль юридичної науки і практики в суспільстві була незначною, можливості впливу правознавців на процес правової реформи зведені до мінімуму, хоча потенціал на той час був чималий. Так, у вищих навчальних закладах, наукових установах та правоохоронних органах України працювало близько 200 докторів наук, професорів, понад 800 кандидатів наук, доцентів, десятки тисяч юристів-практиків. Проте всі вони діяли роз'єднано, а тому й їхній вплив на розвиток суспільства й держави був незначним.

Наприкінці 1991 р. група науковців і практичних працівників виступила з ініціативою створення Всеукраїнського громадського об'єднання «Академія правових наук України», а вже в січні наступного року відбулися збори ініціаторів, на яких ухвалили пропозицію стосовно доцільності формування такого об'єднання. Для проведення організаційних заходів та з метою розроблення Статуту й підготовки установчої конференції було вирішено створити організаційний комітет, до складу якого ввійшли провідні науковці, які працювали у різних галузях правової науки, а також практичні працівники.

21 січня 1992 р. оргкомітет провів перше засідання, на якому підтримав ідею щодо створення Всеукраїнського громадського об'єднання «Академія правових наук України». Протягом лютого 1992 р. за участю членів оргкомітету було проведено збори представників юридичної громадськості в 17 областях України та м. Києві. У зборах взяли участь понад 1 300 осіб, які підтримали ідею створення Академії і загалом схвалили проект Статуту. А вже 4 березня у м. Харкові в приміщенні Української юридичної академії (нині – Національ-

ний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого») відбулася установча конференція, присвячена створенню Академії правових наук України, учасники якої ухвалили Статут та обрали першого президента.

Процес створення Академії правових наук України як громадської організації завершився офіційною реєстрацією її Статуту Міністерством юстиції України 31 березня 1992 р.

На громадських засадах Академія діяла протягом 1992-1993 рр. Головною її метою стала консолідація інтелектуального потенціалу наукових працівників, викладачів юридичних навчальних закладів, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, суду, арбітражного суду, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури, юридичних служб підприємств і установ, спрямування їх зусиль на сприяння процесу розбудови України як правової демократичної держави, охорону і захист прав людини та громадянина. До президії Академії ввійшли відомі вчені-юристи та практичні працівники, які представляли вищі юридичні навчальні заклади України.

Про потужний інтелектуальний потенціал Академії свідчить те, що з самого початку до її складу входили 2 академіки і 2 члени-кореспонденти Академії наук України, 11 лауреатів Державної премії України, 12 лауреатів премії Академії наук України ім. Д. З. Мануїльського, 10 заслужених діячів науки і техніки України, 80 докторів юридичних наук, професорів.

За рік свого існування на громадських засадах Академія правових наук України, її президія та відділення вико-

нали вагому роботу з розроблення проєктів Конституції України, Кримінального, Адміністративно-процесуального, Цивільно-процесуального, Кримінально-процесуального кодексів та інших найважливіших проєктів нормативно-правових актів. Значною подією стало розроблення Концепції розвитку юридичної науки та освіти, схваленої Президентом України.

Науковці Академії провели дві наукові конференції, присвячені обговоренню проєктів Конституції України. Зроблені в процесі обговорення зауваження були узагальнені й направлені до Конституційної комісії. Більшість із цих зауважень було враховано. Проєкти Конституції України обговорювалися також у відділеннях та регіональних центрах за участю широкої юридичної громадськості. Серед заходів, що проводила Академія, – науково-практичні конференції, круглі столи з проблем застосування законів України «Про прокуратуру» і «Про арбітражний суд», кодифікації кримінального, кримінально-виконавчого та кримінально-процесуального законодавства (кодексів), а також конституційного судочинства.

Головним підсумком діяльності Академії на громадських засадах стало те, що її багатопланова діяльність сприяла формуванню високого престижу вітчизняної юридичної науки, позначила пріоритетні напрями її розвитку в Україні. Тому цілком логічним стало прийняття 23 липня 1993 р. Президентом України указу «Про Академію правових наук України», яким засновано Академію правових наук України як державну вищу галузеву наукову установу. В Указі зазначалося, що Академія правових наук України є самоврядною організацією, що діє на основі Статуту, може мати у своєму складі науково-дослідні інститути, науково-практичні центри, на-

вчальні заклади, лабораторії, інші установи для організації та проведення досліджень у галузі держави та права.

Президентом-організатором Академії правових наук України було призначено В. Я. Тація, дійсними членами-засновниками Академії затверджено 17 провідних науковців-правознавців України, серед яких: Б. М. Бабій, Ф. Г. Бурчак, А. С. Васильєв, Л. К. Воронова, В. Г. Гончаренко, Ю. М. Грошевой, А. П. Закалюк, М. В. Костицький, В. К. Мамутов, А. Й. Рогожин, В. І. Семчик, В. В. Сташис, І. А. Тимченко, В. В. Цветков, М. В. Цвік, Ю. С. Шемшученко, Л. П. Юзьков.

Указом передбачалося, що перші вибори до Академії правових наук України повинні провадитися за Тимчасовим положенням про вибори до Академії, затвердженим її дійсними членами-засновниками. При цьому встановлювалася чисельність членів Академії – 25 дійсних членів і 45 членів-кореспондентів. Перші вибори відбулися 24 листопада 1993 р., а вже в грудні на загальних зборах Академії президентом було обрано В. Я. Тація, віце-президентами – Ф. Г. Бурчака та Ю. М. Грошевого, головним ученим секретарем М. М. Сібільова та затверджено склад президії Академії з місцем розташування у м. Харкові.

Період з 1993 р. по 1995 р. став етапом організаційного становлення Академії та її структурних підрозділів

(відділення теорії та історії держави і права, відділення державно-правових наук та міжнародного права, відділення цивільно-правових наук, відділення правових проблем охорони навколишнього середовища і аграрного права (нині – відділення екологічного, госпо-

дарського та аграрного права), відділення кримінально-правових наук), які покликані здійснювати, наукову, законопроектну й координаційну роботу.

21 грудня 1993 р. на загальних зборах Академії правових наук України було затверджено Статут, створено організаційно-правові засади її діяльності як провідної державної наукової інституції юридичного профілю. Накопичений Академією досвід діяльності в подальшому знайшов своє закріплення у новому Статуті, який був прийнятий загальними зборами Академії 19 лютого 1999 р. та затверджений постановою Кабінету Міністрів України 2 лютого 2000 р. за № 210.

У червні 1994 р. було створено Київський регіональний центр, покликаний координувати діяльність академіків та член-кореспондентів, які працюють у м. Києві. У червні 1995 р. у складі Академії створено Інститут вивчення проблем злочинності з розташуванням у м. Харкові (нині – Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса), у березні 1996 р. – Лабораторію удосконалення правового становища жінок, а у листопаді того ж року – Львівську лабораторію прав людини. З березня 1996 р. почав функціонувати Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва (м. Київ). У червні 1997 р. розпочала роботу Лабораторія з проблем теорії та історії держави і права, у листопаді 1997 р. – Міжвідомча лабораторія правового забезпечення науки і технологій, а у лютому 1999 р. розпочав свою роботу Центр правової інформатики, який у червні 2001 р. був реорганізований у Науково-дослідний центр правової інформатики, а з 2012 р. у Науково-дослідний інститут інформатики і права (м. Київ). З липня 2000 р. у структурі Академії було створено Науково-дослідний інститут державно-

го будівництва та місцевого самоврядування (м. Харків), у травні 2001 р. – Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності (м. Київ). У лютому 2002 р. у структурі Академії розпочав свою діяльність Інститут фінансового права, створений за ініціативою Академії правових наук України та Академії податкової служби України. У 2010 р. було створено Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку з розташуванням у м. Харкові.

На сьогоднішній день до складу Академії входять шість науково-дослідних інститутів, які постійно співпрацюють з Верховною Радою України та її комітетами, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Кабінетом Міністрів України, Конституційним Судом України, Верховним Судом України, Вищим Господарським Судом України, Вищим адміністративним судом України, Вищим спеціалізованим судом з розгляду цивільних і кримінальних справ, Генеральною прокуратурою України, міністерствами юстиції, внутрішніх справ, іншими центральними та місцевими органами влади.

У межах науково-дослідних інститутів виходять друком періодичні наукові видання з юридичної тематики, а саме: «Державне будівництво та місцеве самоврядування», «Питання боротьби зі злочинністю», «Приватне право і підпри-

емництво», «Інтелектуальний капітал», «Правова інформатика» та «Актуальні питання інноваційного розвитку».

На виконання статутних завдань Національна академія правових наук України проводить діяльність з координації тематики дисертаційних досліджень у галузі держави і права. Щорічно, починаючи з 1995 р., видається «Перелік тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права», до якого включаються теми докторських та кандидатських дисертацій, відповідно до номенклатури спеціальностей «Юридичні науки». А з 2005 року Науково-дослідний інститут інформатики і права Академії видає Інформаційно-пошукову систему, яка містить інформацію щодо всіх тем дисертаційних робіт з юридичних наук, затверджених з 1992 р.

Метою видання Переліку є поширення інформації серед наукової громадськості щодо основних напрямів дисертаційних досліджень, які виконуються в Україні, що дає змогу вченим радам вищих юридичних закладів освіти і юридичних факультетів та науково-дослідних установ юридичного профілю здійснювати планування науково-дослідної роботи, проводити дисертаційні дослідження з найбільш актуальних проблем держави і права, уникати повторення та дублювання тематики, забезпечувати ефективний контроль за виконанням дисертаційних досліджень.

Усі теми дисертаційних досліджень розглядаються координаційними бюро відділень Академії, де проводиться аналіз їх відповідності певній спеціальності, актуальності, коректності формулювання, співвідношення кількості тем з різних спеціальностей, доцільності розроблення певних напрямів дисертаційних досліджень тощо. На сьогоднішній день видано вже 17 довідкових видань цього напрямку.

Починаючи з 1993 року, Академія видає фаховий науковий журнал «Вісник Академії правових наук України», в якому висвітлюються найбільш актуальні питання функціонування та розвитку правової системи України. Зокрема, на сторінках «Вісника» публікується інформація про загальні збори Академії та її Президії, роботу закладів Академії, наукові статті членів Академії та інших юристів-науковців і практиків, авторські проекти законів, рецензії, підсумки наукових конференцій та круглих столів, висвітлюються творчий шлях і досягнення видатних юристів України. Більшість статей, які вміщуються у збірнику, підготовлені дійсними членами та членами-кореспондентами Національної академії правових наук України. За цей час вийшло друком 72 випуски збірника наукових праць. У квітні 2013 року видання було перейменовано на «Вісник Національної академії правових наук України».

У квітні 1996 р. в системі Академії розпочало свою діяльність видавництво «Право», яке здійснює підготовку та видання наукової, навчальної, довідкової літератури з правової тематики та забезпечує юридичною літературою навчальні заклади та наукові установи, правоохоронні та судові органи, а також практикуючих юристів, котрі працюють на підприємствах, в установах та організаціях різних форм власності.

*Творчий колектив
видавництва готує
й видає на високому
науковому, літературному
та поліграфічному рівні
підручники, навчальні
посібники для юридичних
вищих навчальних закладів
України,*

що мають гриф Міністерства освіти і науки України та користуються значним попитом у студентів, аспірантів, викладачів у всіх регіонах України, а також фахові збірники наукових праць, науково-практичні коментарі, нормативні акти, юридичні словники тощо. Видавництво друкує літературу, в підготовці якої беруть участь провідні та найвідоміші науковці України, видатні діячі в галузі економіки та права, академіки та члени-кореспонденти Академії, викладачі Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

За вагомі досягнення, майстерність та високий професіоналізм у видавничій справі видавництво «Право» неодноразово нагороджувалося дипломами переможців міжнародних книжкових фестивалів, що проходили у містах України, зокрема Львові, Києві, Харкові.

У березні 2006 року Академією правових наук України та Національною юридичною академією України імені Ярослава Мудрого було створено Освітньо-науковий центр з проблем правознавства, метою якого є: а) забезпечення координації та проведення спільних наукових досліджень Академією правових наук України та Національною юридичною академією України імені Ярослава Мудрого; б) взаємне рецензування результатів науково-дослідних робіт, апробація та використання результатів наукових досліджень; в) впровадження результатів наукових досліджень у навчальний процес; г) вивчення досвіду Болонського процесу та впровадження його елементів у систему вітчизняної освіти та науки; ґ) координація підготовки наукових кадрів; д) підвищення кваліфікації викладачів навчальних закладів та наукових працівників; е) координація та проведення спільних наукових кон-

ференцій, спільної видавничої діяльності; є) ефективне використання навчально-методичної та матеріальної бази.

У 2008 році Академією було видано п'ятитомне загальноакадемічне видання «Правова система України: історія, стан та перспективи», над яким два роки працювали найкращі юристи України – науковці Академії правових наук. Уперше в історії української юриспруденції в одному виданні узагальнено вітчизняний досвід побудови національної правової системи, всіх її галузей, сучасний стан науки та законодавства, практику його реалізації, окреслено перспективи їх розвитку. До складу авторського колективу ввійшла еліта вітчизняної юриспруденції з усіх регіонів України, кістяк якої становлять академіки та члени-кореспонденти Академії правових наук України, провідні науковці її установ.

У 2011 році було надруковано друге видання п'ятитомника, перекладене російською мовою, головна мета якого дати можливість ученим з інших країн, перш за все Російської Федерації та країн СНД, ознайомитися з доробками української юридичної науки в різних галузях права, сучасним законодавством України й практикою його застосування. Сьогодні побачила світ англійська версія цієї фундаментальної праці, після виходу якої наукові здобутки української юридичної науки стали доступними вченим усього світу.

Підсумком суспільного визнання цієї вагомий юридичної праці стало ухвалення у 2011 р. Комітетом з Державних премій України в галузі науки і техніки рішення про присудження авторському колективу монографії «Правова система України: історія, стан та перспективи» найвищої наукової відзнаки – Державної премії України в галузі науки і техніки.

Президія загальних зборів НАПрН України, 05.03.2013

Відповідно до рішення президії від 30 червня 2009 р. у структурі Академії було утворено Донецький та Західний регіональні центри,

а 4 березня 2011 р. – Південний регіональний науковий центр. Головою Донецького регіонального наукового центру було обрано дійсного члена (академіка) В. К. Мамутова, головою Західного регіонального наукового центру – дійсного члена (академіка) В. Т. Нора, головою Південного регіонального наукового центру – дійсного члена (академіка) С. В. Ківалова.

До основних завдань регіональних наукових центрів віднесено такі: а) сприяння місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування у здійсненні ефективної правової політики у відповідних регіонах України; б) планування та координація науко-

во-дослідної діяльності членів та установ Академії, що знаходяться у відповідних регіонах; в) проведення на замовлення місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних та судових органів, громадських організацій, інших юридичних осіб чи фізичних осіб наукових досліджень, підготовка експертних висновків тощо.

Значним етапом діяльності Академії стало заснування у 2008 р. загальнонаціонального наукового видання – «Щорічник українського права», в якому публікуються найкращі статті в сфері держави та права академіків та членів-кореспондентів Національної академії правових наук України, інших провідних науковців. «Щорічник» має за мету стати своєрідним орієнтиром у царині різноманітної наукової інформації, що вже була надрукована у вітчизняних та зарубіжних виданнях протягом попереднього року.

«Щорічник українського права» – це унікальне юридичне видання, яке не має аналогів у країні.

Зважаючи на те, що сьогодні в Україні є більш як 100 юридичних наукових видань, визнаних ВАК України, в яких публікуються тисячі наукових статей, виникає необхідність виявити серед них найбільш значущі статті, у яких висвітлені найбільш фундаментальні та пріоритетні проблеми сучасної юридичної науки.

Відповідно до рішення Президії НАПрН України від 4 березня 2011 р. з метою поширення здобутків української юридичної науки на теренах країн СНД третій та наступні номери наукового видання «Щорічник українського права» видаються російською мовою.

У 2003 році Академією було підготовлено та видано Науково-практичний коментар Конституції України, який отримав схвальні відгуки юридичної громадськості, а згодом у 2011 р. вийшло друком друге видання, до складу авторського колективу якого ввійшли провідні науковці, відомі державні й політичні діячі України та фахівці-практики. Рішення про опублікування цієї праці було зумовлено тим, що за цей час у конституційно-правовому полі відбулися значні зміни – достатньо згадати лише прийняття у 2004 та скасування у 2010 р. змін до Конституції. Жодна інша установа за цей час не змогла підготувати подібне видання. Загальний обсяг коментаря складає 1100 сторінок.

Науково-практичний коментар підготовлено на основі сучасних досягнень юриспруденції, новітніх державно-правових доктрин з урахуванням практики Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини та 15-річ-

ного досвіду застосування Конституції України.

Члени Національної академії правових наук України на постійній основі беруть участь у діяльності робочих груп по розробці найважливіших законопроектів. Так, лише за минулий рік фахівці Академії взяли участь у роботі понад 80 таких груп, зокрема: Робоча група з питань удосконалення законодавства про вибори; Робоча група з питань судової реформи; Робоча група з питань реформування кримінального судочинства; Робоча група з питань реформування прокуратури та адвокатури; Робоча група з питань реалізації Концепції розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні; Комісія зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права.

Позитивною тенденцією у роботі установ Академії є посилення впровадження результатів наукової діяльності у правотворчу та правозастосовну діяльність,

одним із найважливіших напрямків якої у 2011-2012 рр. є науково-експертне забезпечення роботи Конституційної Асамблеї.

Відповідно до пункту 5 Указу Президента України «Про Конституційну Асамблею» від 17 травня 2012 року, на Національну академію правових наук України покладено здійснення науково-консультативного забезпечення діяльності Конституційної Асамблеї. Протягом року це забезпечення здійснювалось у кількох напрямках: по-перше, у кадровому забезпеченні; по-друге, у створенні належних умов для роботи структурних підрозділів Консти-

туційної Асамблеї; по-третє, у науково-методичному забезпеченні розвитку конституційного процесу на сучасному етапі в Україні.

Відповідно до Указу Президента України «Про Конституційну Асамблею» від 17 травня 2012 р. за № 328/2012 31 науковець Академії на постійній основі бере участь у діяльності Конституційної Асамблеї. Ще 46 вчених Академії стали її науковими консультантами.

Науково-дослідні установи та фахівці Академії беруть активну участь у розробці найважливіших законопроектів. Лише у минулому році було розроблено понад 180 проектів законів, серед яких можна виділити найбільш вагомі, а саме: нову редакцію Кримінального процесуального кодексу України, проект Кодексу України про адміністративні проступки та адміністративні правопорушення, проект Закону України «Про вибори народних депутатів України», нову редакцію Закону України «Про вищу освіту» та ін.

Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України в ініціативному порядку було розроблено проект Інноваційного кодексу України, який викликав великий інтерес серед науковців та правознавців. Цей кодекс став першим і єдиним проектом кодифікованого нормативно-правового акта України, регулятивним впливом якого охоплюються всі основні аспекти реалізації відносин у науково-технічній та інноваційній сфері з метою правового забезпечення становлення та ефективного функціонування національної інноваційної системи.

Члени Академії беруть участь і є членами різноманітних науково-консультативних та науково-методичних рад при вищих судових і державних органах влади.

Ціла низка важливих законопроектів розроблена на замовлення Президента України, Верховної Ради України, її комітетів, Кабінету Міністрів України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, Вищого Господарського суду України, Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України, окремих міністерств, відомств тощо. На замовлення органів державної влади та місцевого самоврядування, різноманітних недержавних підприємств, установ та організацій співробітники Академії поважають різноманітні фахові експертизи, надають численні висновки та проводять іншу роботу.

Академія тісно співпрацює не лише з центральними органами державної влади, а й з місцевими органами та органами місцевого самоврядування.

Прикладом ефективної співпраці є допомога установ Академії місцевим органам державної влади та місцевого самоврядування Харківщини. Харківська обласна державна адміністрація, Харківська обласна рада, Харківська міська рада знають, що завжди можуть розраховувати на фахову пораду науковців Академії, перш за все Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування й Інституту правового забезпечення інноваційного розвитку.

Так, у минулому році учені Академії взяли активну участь у доопрацюванні Концепції гуманітарної політики Харківської області до 2020 р., яка була затверджена рішенням Харківської обласної громадської гуманітарної ради під головуванням М. М. Добкіна 16 березня 2012 р.

Науковці Інституту правового забезпечення інноваційного розвитку для Харківської обласної державної адміністрації розробили проект закону «Про технополіс П'ятихатки», який передбачає створення спеціальної економічної зони науково-технічного та інноваційно-впроваджувального типу, на якій установлюються і діють спеціальний режим інноваційно-інвестиційної діяльності та порядок застосування і дії законодавства України шляхом запровадження пільгових митних, податкових та інших умов реалізації національними та іноземними юридичними і фізичними особами інноваційних та інвестиційних проектів.

Розроблений законопроект 4 липня 2012 р. було розглянуто на засіданні Харківського регіонального комітету економічних реформ при Харківській обласній державній адміністрації, за результатами якого прийнято рішення

про передачу його до Агентства з інвестицій та управління національними проектами України.

Важливою подією у 2012 р. було видання Національною академією правових наук України Науково-практичного коментаря Кримінального процесуального кодексу України

за загальною редакцією президента НАПрН України, ректора Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», академіка НАН України, доктора юридичних наук, професора В. Я. Тація, Генерального прокурора України, державного радника юстиції України, доктора юридичних наук В. П. Пшонки, Радника Президента України – Керівника Головного управління з питань судоустрою Адміністрації Президента

м. Харків, 05.03.2013

України, доктора юридичних наук, професора А. В. Портнова. Вступне слово було надано Президентом України В. Ф. Януковичем.

***Науково-практичний
коментар підготовлений
за участі провідних
вітчизняних науковців
і викладачів таких відомих
закладів, як:***

Національна академія прокуратури України, Національна школа суддів, Національна академія Служби безпеки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Львівський національний університет імені Івана Франка, Київська національна академія внутрішніх справ, Донецький юридичний інститут МВС України, Харківський національний університет внутрішніх справ у співпраці з представниками практичних відомств: Генеральної прокуратури України, Адміністрації Президента України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Міністерства внутрішніх справ України. Загалом авторський колектив налічує 40 провідних фахівців у галузі кримінального процесуального законодавства, серед яких 7 членів Національної академії правових наук України (Бандурка О. М., Грошевий Ю. М., Коваленко В. В., Маляренко В. Т., Марочкін І. Є., Нор В. Т., Тацій В. Я.).

Інформаційним проривом можна назвати підготовку одночасно трьома мовами – українською, російською та англійською юридичного журналу «Право України», що було здійснено за тісної співпраці та підтримки з боку Національної академії правових наук України.

З моменту створення Академія виступила організатором та співорганізатором більше ніж 500 міжнародних, всеукраїнських, регіональних конференцій, семінарів, круглих столів та інших наукових заходів, предметом обговорення на яких стали найбільш актуальні питання розвитку національного законодавства України.

Важливою подією в житті Академії стало проведення у 2010 р. у місті Харкові Міжнародного симпозиуму на тему:

«Праворозуміння: питання теорії, правової політики і юридичної практики».

У роботі заходу взяли участь провідні вчені з Інституту держави і права Російської академії наук, Московської державної юридичної академії імені О. Е. Кутафіна, Білоруського державного університету, Санкт-Петербурзького державного університету, Сибірського федерального університету Таганрозького державного університету, Самарського державного університету, Російського державного соціального університету, Національної академії правових наук України, Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Національного університету «Одеська юридична академія», Львівського національного університету імені Івана Франка та інших наукових установ і навчальних закладів Росії, Білорусі, України. Під час симпозиуму обговорювалися найбільш актуальні проблеми праворозуміння з урахуванням сучасного стану розвитку не лише юриспруденції, а й філософії, соціології, політології, психології, нових напрямків і підходів, що розробляються цими науками.

Однією з останніх визначних конференцій була Всеукраїнська науково-практична конференція «Конституція України – основа розбудови правової демократичної соціальної держави та формування правової системи» (м. Харків, 23-24 червня 2011 р.), присвячена 15-річчю Конституції України та 20-річчю незалежності нашої держави.

Конференція була організована за сприянням Президента України В. Ф. Януковича.

Організаторами конференції, крім Національної академії правових наук України, виступили Адміністрація Президента України та Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». У роботі заходу взяли участь учені з усіх провідних наукових та навчальних закладів України – Національної академії правових наук України, Національної академії наук України, Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Національного університету «Одеська юридична академія», Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного університету «Кієво-Могилянська академія», Київського національного університету імені Тараса Шевченка та інших наукових установ і навчальних закладів України.

Національна академія правових наук України разом з Національною академією наук України та державними галузевими академіями постійно обстоюють надане Бюджетним кодексом України право державним галузевим академіям бути головними розпорядниками бюджетних коштів, що створює реальні фінансові можливості для розвит-

ку фундаментальних наукових досліджень в Україні усіх основоположних галузей науки.

На шляху розбудови АПрН України були й складнощі та випробування. 10 лютого 2009 р. вийшов Указ Президента України «Про Академію правових наук України», який порушував засади самоврядності академії. За ініціативи В. Я. Тація були проведені загальні збори всіх відділень академії, вчених рад наукових установ академії по обговоренню цього Указу. 28 лютого 2009 р. було проведене засідання президії Академії, на якому її члени уповноважили В. Я. Тація звернутися до Президента України з проханням повернутись до змісту Указу та привести його у відповідність до самоврядних засад організації та діяльності академії, здійснити заходи щодо можливості судового його оскарження.

Президією Академії були підготовлені й направлені листи на ім'я Президента України з правовим аналізом цього Указу. Звернення Президії академії було підтримано Президентом Національної академії наук України Б. Є. Патеном, президентами державних галузевих академій, Головою Верховної Ради України, комітетами Верховної Ради України з питань науки і освіти та з питань правової політики, органами державної влади та місцевого самоврядування Харківщини. Все це сприяло тому, що 21 травня 2009 р. Указом Президента України скасовано Указ від 10 лютого 2009 р. «Питання Академії правових наук України».

Вагомим підтвердженням авторитету Академії, як галузевої наукової установи, її провідної ролі у забезпеченні комплексного

розвитку правової науки, проведенні фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі держави і права став Указ Президента України від 23 лютого 2010 р. за № 233/2010 про надання їй статуту національної з подальшим перейменуванням у «Національну академію правових наук України».

Наприкінці 2011 р. Кабінет Міністрів України затвердив нову редакцію Статуту Національної академії правових наук України. Необхідність внесення змін до Статуту була зумовлена наданням Академії почесного звання національної, відповідно, посиленням її впливу на державно-правові процеси у державі та прагненням удосконалити основний нормативний документ з огляду на вже майже 20-річний досвід її роботи.

Згідно зі Статутом на Академію покладено такі відповідальні завдання: а) участь в реалізації державної політики у сфері правових досліджень; б) комплексний розвиток правової науки, координація, організація і проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі держави і права; в) виконання замовлення органів державної влади стосовно розроблення засад наукової та правової політики, проведення наукової експертизи проектів законів та інших нормативно-правових актів; г) консолідація інтелектуального потенціалу наукових працівників науково-дослідних установ та професорсько-викладацького складу навчальних закладів юридичного профілю; г) сприяння інтеграції академічної і вузівської правової науки; д) наукове забезпечення

правотворчої діяльності органів державної влади, вивчення та узагальнення механізмів реалізації актів законодавства; е) визначення пріоритетних напрямів побудови правової держави; є) наукове забезпечення проведення правової реформи; ж) підготовка практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування; з) підготовка наукових кадрів і підвищення їх кваліфікації; и) сприяння поширенню правової інформації, формуванню правосвідомості громадян, розвитку юридичної освіти; і) узагальнення світового досвіду правового регулювання суспільних відносин; ї) підтримка талановитих учених, сприяння науковій творчості молоді в галузі держави і права; й) пропаганда досягнень правової науки і сприяння поширенню наукових знань у галузі держави і права; к) розроблення інформаційних правових систем для органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

На сьогодні фактичний склад членів Національної академії правових наук України становить 132 особи, з яких – 50 дійсних членів (академіків) та 82 члена-кореспондента.

До складу членів Академії входять також іноземні науковці, а саме: О. К. Голіченков (Російська Федерація), В. Ф. Яковлев (Російська Федерація), Карл-Герман Кестнер (Німеччина) та Батлер Вільям Еліот (США).

Національна академія правових наук України постійно розвивається, веде активну діяльність щодо підвищення ефективності наукових досліджень, упровадження їх результатів у практич-

Будівля НАПрН України, м. Харків

ну діяльність, розширення регіональних представництв Академії, які дадуть можливість більш тісно співпрацювати з науковими та навчально-науковими закладами нашої країни, об'єднувати науковий потенціал регіонів навколо вирішення важливих питань у галузі держави і права.

Національна академія правових наук України постійно розвивається, веде активну діяльність щодо підвищення ефективності наукових досліджень, упровадження їх результатів у практичну діяльність, розширення регіональних представництв Академії, які дадуть можливість більш тісно співпрацювати з науковими та навчально-науковими закладами нашої країни, об'єднувати науковий потенціал регіонів навколо вирішення важливих питань у галузі держави і права.

За 20 років свого існування Національна академія правових наук України внесла неабиякий вклад у розвиток національного законодавства, зробивши досить велику кількість нормативно-правових актів, спрямованих на становлення України як демократичної соціальної та правової держави.

Наразі перед Академією постають нові завдання, зокрема розробка проекту змін до Конституції України, підготовка проектів нормативних актів, спрямованих на реформування судових органів, органів державної влади та місцевого самоврядування.